

De vetenskapliga tidskrifterna blir dyra

De vetenskapliga publikationerna hotar att bli för dyra för universiteten och forskningsinstituten.

2012–2016 uppgick de totala kostnaderna på nationell nivå för de fem största vetenskapliga tidskriftspaketen till nästan 64 miljoner euro.

Digitaliseringen har enligt prorektor Keijo Hämäläinen effektiviserat den vetenskapliga publiceringsverksamheten, men också ökat kostnaderna för att tillgängliggöra forskningspublikationer.

– Digitaliseringen av datamaterial och forskningsinfrastruktur betyder både nya möjligheter och utmaningar för vetenskapen i Finland.

Finländska högskolor och forskningsinstitut förbereder sig som bäst för avtalsförhandlingar med de stora vetenskapliga utgivarna. Målet för förhandlingarna nästa år är att nå ett resultat som är ekonomiskt hållbart, som säkerställer tillgången till information och som beaktar att det sker en förskjutning mot allt mer open access-publicering inom vetenskapen i Europa och hela världen.

Den nationella förhandlingsstrategin bereds av en arbetsgrupp som består av representanter för såväl universitet och yrkeshögskolor som forskningsinstitut. Arbetsgruppens arbete leds av prorektor Hämäläinen som ansvarar för forsknings- och studieärenden vid Helsingfors universitet.

Nedskärningarna en utmaning vid förhandlingsbordet

Publicering av vetenskapliga tidskrifter är lönsam affärsverksamhet. T.ex. var den största utgivaren Elseviers rörelsevinst 2014 nästan 1,1 miljarder euro (37 % av omsättningen) och moderbolaget RELX Groups avkastning närmare 2,5 miljarder. Också andra vetenskapliga utgivares (t.ex. Springer, Wiley och Taylor & Francis) avkastningsmarginal har under de senaste åren varit cirka trettio procent.

Enligt forskningschef Per Mickwitz vid Finlands miljöcentral har det inte funnits ersättande alternativ, dvs. konkurrens, till de stora tidskriftspaketen.

– Det har gjort den höga prissättningen möjlig. En förutsättning för att unga forskare ska kunna meritera sig vetenskapligt är att de kan publicera sig i etablerade topptidskrifter. Det stöder också de etablerade maktstrukturerna inom vetenskaplig publicering, säger Mickwitz som är medlem i strategigruppen.

Regeringsprogrammets nedskärningar i finansieringen av förutsättningarna för forskning påverkar förhandlingspositionen. Arbetsgruppen beaktar på allvar också alternativet att man inte får till stånd avtal på nationellt acceptabla villkor. Om man inte kan komma överens, kan det försvåra tillgången till viktiga datamaterial för forskningen.

Öppen vetenskap som mål

I undervisnings- och kulturministeriets projekt Initiativ för öppen vetenskap och forskning har man ställt som mål att Finland före år 2017 ska vara ett ledande land när det gäller öppen vetenskap och forskning. Öppenheten innebär möjligheter att göra nya vetenskapliga fynd och upptäckter.

Enligt prorektor Hämäläinen påverkar visionen om vetenskapens öppenhet också förhandlingsstrategin.

– Vi följer noga den internationella utvecklingen i det här hänseendet, eftersom man i många andra länder just nu förhandlar eller förbereder förhandlingar om tidskriftspaket.

Förberedelserna för förhandlingarna samordnas i Finland av FinELib, ett bibliotekskonsortium, som förhandlar centraliserat om användarrättigheter till inhemska och utländska elektroniska resurser.

[De vetenskapliga publikationernas avtalsförhandlingar vid FinELib-konsortiet.](#) (på finska)

För mera information:

- prorektor Keijo Hämäläinen, ordförande för gruppen för avtalsförhandlingarna, keijo.hamalainen@helsinki.fi
- överbibliotekarie Kimmo Tuominen, Helsingfors universitetets bibliotek, ordförande i Rådet för Finlands Universitetsbibliotek, kimmo.tuominen@helsinki.fi
- direktör Kristiina Hormia-Poutanen, Nationalbiblioteket/Biblioteksnätjänster, kristiina.hormia@helsinki.fi